

Etatsstyring 2018

Tilbakemelding til Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT) (ikke møte)

Profil og utviklingsstrategi

Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT) er et breddeuniversitet som utnytter sin sentrale beliggenhet i nordområdene, sin faglige kompetanse og sine tverrfaglige fortrinn til å møte regionale og globale utfordringer. UiT er i front på flere områder innenfor arktisk forskning og utdanning og søker å styrke sin arktiske profil. UiT spiller også en viktig rolle i utviklingen av nordområdepolitikken og i implementering av regjeringens nordområdestrategi.

UiT har et særlig ansvar for å drive forskning og utdanning som kan skape attraktive samfunn i nord. Samfunnsansvaret innebærer blant annet å forsyne landsdelen med kvalifiserte kandidater fra sentrale profesjonsutdanninger. UiT lever opp til strategien *Drivkraft i nord* ved å være en pådriver for kommersialisering av forskningsresultater, og å samarbeide med regionale forskningsmiljøer og regionalt samfunns- og næringsliv.

I 2018 er det 50 år siden Stortinget fattet vedtak om etablering av et universitet i nord. I løpet av de siste ti årene har UiT vært gjennom en krevende fusjonsprosess med fire fusjoner og en lokalisering på ti steder. Departementet anerkjenner det omfattende og pågående arbeidet med utviklingen av den faglige og fysiske organisasjonsstrukturen. Det er mye å feire i jubileumsåret.

UiT inngikk en utviklingsavtale med Kunnskapsdepartementet i 2018. Avtalen inneholder fem hovedmål:

- UiT skal være ledende innen utdanning og forskning om Arktis, og styrke sin posisjon som Norges arktiske universitet
- UiT skal bidra til mer samarbeid og bedre arbeidsdeling i sektoren
- UiT skal utvikle flere fagmiljø på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå, spesielt innenfor de fem tematiske satsingsområdene
- UiT skal heve undervisningskompetansen til sine ansatte og arbeide mer systematisk å bedre studiekvaliteten
- UiT skal oppnå bedre strategisk styringsevne og utnytte sine ressurser mer effektivt

Ettersom utviklingsavtalen kun har vært gjeldende i et halvt år, er det for tidlig å vurdere måloppnåelsen ut ifra disse målene. Målene i utviklingsavtalen skal realiseres innen våren 2020 og første dialog om utviklingsavtalen er etatsstyringsmøtet våren 2019.

Forsknings- og høyere utdanningsministeren har fem prioriterte områder denne stortingsperioden: kvalitet i høyere utdanning, lærerutdanning, øke næringslivets innsats og involvering i forskning, grønt skifte og digitalisering.

Resultater og måloppnåelse

- **Kvalitet i høyere utdanning**

UiT gjorde sammen med NTNU et pionerarbeid for å etablere kriterier for merittering på grunnlag av undervisningsoppgaver. Det er positivt at seks fagpersoner har fått tittelen meritterte undervisere. Videre anerkjenner departementet at UiT har gjennomført en omfattende gjennomgang av studieprogramporteføljen som har gitt en reduksjon i antall studieprogram både på bachelor- og masternivå. Studieprogramporteføljen er under stadig utvikling, og det er positivt.

UiT har i flere år arbeidet med å øke gjennomstrømningen, men tiltakene har ikke hatt ønsket effekt. Det er en svak økning i gjennomføringen på bachelorutdanningene, men tilbakegang på master- og ph.d.-utdanningene. I 2018 setter universitetet i gang et arbeid for å forbedre studieprogramledelsen og gjør også analyser av forskjeller i gjennomstrømning mellom fakultetene slik at de som har dårligst gjennomføring kan lære av de beste. Departementet merker seg at UiT følger disse prosessene for å se om de har ønsket effekt på gjennomstrømningen.

Kandidatproduksjonen på medisin-, odontologi- og psykologiutdanningene er god, mens det er utfordringer på flere av helsefagutdanningene. Utviklingen fra 2016 går i positiv retning for de fleste av utdanningene, men for fysioterapi- og jordmorutdanningene er utviklingen negativ. Der kandidatmåltallene ikke nås, forventer departementet at UiT gjennomfører nødvendige tiltak.

Det er positivt at alle studieprogrammene skal ha kvalitetssikrede opplegg for utvekslingsopphold for sine studenter i løpet av 2018. Dette er også i tråd med målene i utviklingsavtalen. UiT har hatt økning i utreisende studenter i Erasmus+-programmet, men ligger under snittet for statlig sektor. Departementet ser at det jobbes godt og forventer at dette gir positiv utvikling på det internasjonale feltet.

Universitets- og høyskolesektoren har en nøkkelrolle i å ruste kandidatene for et arbeidsliv i kontinuerlig omstilling, både gjennom grunnutdanning og videreutdanning på sine områder. Institusjonene må samarbeide med arbeidslivet om utvikling av relevante tilbud og tilpassede læringsformer. Styret ved UiT har vedtatt å opprette et utvalg som skal gi råd om hvordan universitetet på lang sikt kan møte kompetanseutfordringer i landsdelen gjennom å styrke utdanningssamarbeidet med arbeidslivet. Funnene fra utvalget kan bidra til å styrke samarbeidet med regionale innovasjonsmiljøer og næringsliv, og til å integrere innovasjon og entreprenørskap bedre i utdanningsløpene. Departementet mener at rollen til Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) bør vurderes i dette arbeidet. Det er viktig at institusjonene finner en form på RSA som løser det regionale samfunnsoppdraget.

- **Lærerutdanning**

UiT har store utfordringer med å møte kandidatmåltallene for lærerutdanningene, og spesielt på GLU 1 – 7, PPU og faglærer. Her forventer departementet at universitetet iverksetter nødvendige tiltak for å nå måltallene.

UiT har en ambisjon om å ha nasjonalt ledene lærerutdanninger. Departementet merker seg at UiT mener at dette er realisert når det gjelder utvikling av nytt faginnhold og nye praksistilbud/universitetsskoler. De nye femårige grunnskolelærerutdanningene får imidlertid ikke tilfredsstillende resultat på studentevalueringer.

Som det fremgår av utviklingsavtalen må UiT både ta et større ansvar for å rekruttere flere studenter til sine lærerutdanninger, og departementet viser til tildelte midler til rekruttering til lærerutdanning og kvalifisering for læreryrket. Det forventes en intensivering av utviklingsarbeidet knyttet til kvalitet i lærerutdanningene, som ble startet opp gjennom blant annet etableringen av ProTed. Erfaringene fra Pilot i Nord og ProTed-prosjektene skal anvendes aktivt i institusjonens studiekvalitetsarbeid. Universitetet har hatt brukbare søkertall til grunnskolelærerutdanningene og det er ikke noen påfallende nedgang som følge av skjerping av karakterkravet i matematikk. Dette gir et handlingsrom som må utnyttes til å holde trykket oppe i arbeidet med å rekruttere flere sterke søkere, med større forutsetninger for å gjennomføre utdanningen, noe som i seg selv er en hjelp til å heve studiekvaliteten. Universitetet bør se mulighet for å tilby desentralisert utdanning inn i dette bildet.

- **Humaniora**

Departementet viser til Meld. St. 25 (2016–2017) *Humaniora i Norge* og omtalen av denne i tildelingsbrevet for 2018. Departementet forventer at universitetet arbeider langsiktig for å følge opp politikken i meldingen. Noen sentrale mål er: (1) Mer humanistisk forskning med relevans for samfunnsutfordringene, (2) økt oppmerksomhet omkring behovene i arbeidslivet og humaniorakandidatenes karrieremuligheter og (3) økt deltakelse av disiplinfaglige humanioramiljøer i lærerutdanning og utvikling av skolen.

Departementet merker seg at Forskningsrådets evaluering av humanistisk forskning ved UiT i stor grad var positiv. Departementet forventer at UiT jobber med oppfølgingstiltak og merker seg at det jobbes med en handlingsplan for å øke internasjonalisering og mobilitet blant egne ansatte som oppfølging av evalueringen. Videre forventer departementet at UiT har stor oppmerksomhet på Nord-Norges behov for humanistiske fag, særlig språkfag, og i den forbindelse samarbeider med relevante universiteter og høyskoler der det måtte være hensiktsmessig for å gi et godt tilbud. Departementet vil også følge med på humanistenes søkning til Forskningsrådet og Horisont 2020 de neste årene.

- **Forskning og innovasjon**

Departementet ser positivt på at andelen tildelinger fra Forskningsrådet viser en økning de siste par årene, og anerkjenner at UiT forventer ytterligere økning i tildelinger fra Forskningsrådet. UiTs tilslag i Horisont 2020, EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, viser en positiv utvikling det siste året. Tildelingene viser en balanse i prosjekter mellom søyle 1 (eksellens) og 2 (samfunnsutfordringene), men med lav uttelling på søyle 3 (industrielt lederskap). Departementet forventer at UiT arbeider videre med å styrke resultatene, spesielt innenfor områdene som fremgår av utviklingsavtalen.

UiT viser nedgang i andre BOA-inntekter de siste tre årene. Departementet forventer at universitetet setter i verk tiltak for å snu denne trenden. UiT hadde i 2017 en nedgang i publiseringspoeng per ansatt, og ligger under snittet for sektoren på denne indikatoren.

UiT har fem tematiske satsingsområder som er definert i strategiplanen Drivkraft i nord: «Energi, klima, samfunn og miljø», «Teknologi», «Helse, velferd og livskvalitet», «Samfunnsutvikling og demokratisering» og «Bærekraftig bruk av ressurser». Disse satsingene preger universitetets prioriteringer, og sammenfaller godt med prioriteringene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Klimaendringer med økt interesse for Arktis, det grønne skiftet og nasjonal satsing på hav gjør UiTs forskning svært aktuell. Departementet forventer at UiT oppnår resultater på satsingene og tar tak i sine dokumenterte utfordringer i konkurransen med andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt.

Det er viktig at god tilgang til vitenskapelig litteratur for norske forskere kan opprettholdes på en måte som er økonomisk bærekraftig for institusjonene. Det er ønskelig med mer og bedre bruk av forskningsresultater i næringslivet, i offentlig sektor og blant allmennheten. Norske forskeres datasett bør være enkle å finne, gjenbruke og videre bruke for andre forskere, forvaltning og næringsliv. Departementet forventer derfor at UiT fortsetter å arbeide aktivt for å fremme åpen publisering, øke deponeringen av artikler i vitenarkiver og bedre tilgjengeliggjøringen og tilretteleggingen av forskningsdata for gjenbruk og videre bruk. Tilstandsrapporten viser at UiT har potensial for vekst på arkivering av publikasjoner i vitenarkiv.

- **Digitalisering**

Departementet merker seg at det jobbes godt med digitalisering av utdanningen, og at dette er en viktig del av arbeidet for å øke studiekvaliteten. To store satsinger; digital eksamen og innføring av Canvas som ny læringsmiljøplattform har vært supplert av flere mindre prosjekter for å øke bruken av digitale løsninger i undervisningen. Videre har UiT laget en digitaliseringsstrategi som følges opp gjennom handlingsplaner. Arbeidet bør støtte opp under digitaliseringsstrategien for universitets- og høyskolesektoren.

IKT-sikkerhet: Det er positivt at UiT har etablert et styringssystem for informasjonssikkerhet (SIS) og at en større oppdatering er under gjennomføring i forbindelse med ny personvernforordning. KD forutsetter at internkontrollen med informasjonssikkerhet etterleves i praksis.

GDPR: Stortinget vedtok ny personopplysningslov 28. mai 2018. EUs personvernforordning (GDPR) gjennomføres i den nye personopplysningsloven som tidligst vil kunne tre i kraft i juli 2018. Det nye personvernregelverket gir enkeltpersoner sterkere rettigheter og virksomhetene noen nye plikter. Det blir bl.a. strengere krav til risiko- og konsekvensutredninger, plikt til å føre protokoll over alle behandlingsaktiviteter og å bygge personvern inn i nye IKT-løsninger. Departementet forutsetter at UiT tilpasser rutiner og iverksetter tiltak som sikrer etterlevelse av det nye personvernregelverket. Nyttig informasjon finnes på UNINETTs og NSDs hjemmesider.

- **God ressursbruk og forvaltning**

Administrativt samarbeid:

Det ble høsten 2016 laget en samarbeidsavtale mellom UiT og Samisk høgskole (SA) . Målet med samarbeidet mellom UiT og SA er blant annet å styrke personalområdet samt studie- og forskningsadministrasjonen ved SA. Gjennom samarbeidet skal det generelle kompetansenivået ved SA styrkes, samtidig som man forbedrer rutiner, prosesser og etterlevelse av lov- og avtaleverk. Årets SAKS-midler skal i hovedsak brukes til å flytte serverdrift fra SA til UiT.

Departementet har en klar forventning om at samarbeidet blir fulgt opp av både UiT og SA når det gjelder administrativt og teknisk samarbeid.

Departementet har videre merket seg at UiT deltar i det nyetablerte BOTT-samarbeidet sammen med UiO, NTNU og UiB. Samarbeidet skal styrke institusjonene på administrative- og tekniske tjenester. Departementet ser positivt på dette.

Avbyråkratisering og effektivisering

UiT har gjennomført fire fusjoner på under ti år og er lokalisert på ti studiesteder. Departementet registrerer at den siste perioden har vært preget av en krevende organisatorisk omstilling. Departementet merker seg videre at UiT har et flerårig prosjekt for å møte forventninger til avbyråkratisering og effektivisering. Ett av tiltakene er etablering av flere fellestjenester fra høsten 2018. Departementet ser det som naturlig at effektene av disse endringene kommenteres i årsrapporten for 2018.

Avsetninger

UiT har et for høyt nivå på sin avsetning av mottatte bevilgninger ved utgangen av 2017. Avsetningene har også økt siden 2016. Departementet kan ikke se at det er gitt forklaring på behovet for et så høyt nivå og forventer at avsetningsnivået reduseres i 2018.

Campusutvikling

Bygningers verdiskapning for sektoren er knyttet til i hvilken grad campus legger til rette for og støtter institusjonenes strategi og måloppnåelse. Institusjonen er ansvarlig for at arealene brukes på best mulig måte. Nye læringsformer, arbeidsformer og arbeidsredskaper, ikke minst innenfor IKT, krever og legger til rette for nye måter å planlegge og sikre arealeffektivitet.

Departementet merker seg at UiT jobber med campusstrategier og ser frem til å bli orientert om hvordan en strategiene kan legge til rette for en fremtidsrettet og god utnyttelse av campusene. UiT har de siste årene funnet gode løsninger for utvikling av bygg innenfor egne budsjetttrammer og departementet vil anerkjenne UiT for å ta aktive grep på dette feltet.

Museumssamlingene

Departementet er opptatt av arbeidet for å sikre samlingene ved museet. Vi ser imidlertid med bekymring på tallene i tilstandsrapporten på brannsikring og vannskaderisiko. Det samme gjelder bevaringsindikatorer som luftfuktighet og temperatur. Vi ser også et forbedringspotensial på rutiner og beredskap. Departementet anmoder om å gjøre nødvendige tiltak for å sikre samlingen i nåværende lokaler. Vi merker oss også at UiT har et stort forbedringspotensial på registrering av objekter/samlinger på web, og forventer en bedring.

Personale

UiT har hatt god utvikling på andelen kvinner i dosent- og professorstillinger, det er bra og departementet forventer at denne utviklingen fortsetter. UiT har hatt økning i midlertidig ansatte i undervisnings- og forskningsstillinger og ligger på over 20 prosent i 2017. Dette er for høyt og departementet forventer at andelen går ned.

Tiltak for å forebygge seksuell trakassering: Det har vært mye oppmerksomhet om trakassering, særlig seksuell trakassering, i akademisk. I universitets- og høyskolesektoren er det skjeve maktforhold, både mellom ansatte, mellom ansatte og studenter og mellom studenter, som innebærer særlig risiko for trakassering. Lovverket slår fast at studenter og ansatte skal ha fullt forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø. Departementet mener universitets- og høyskolesektoren har tatt problemene på alvor, bl.a. er det gjennom Universitets- og høyskolerådet etablert en arbeidsgruppe for arbeidet med å bekjempe trakassering. Departementet forventer at alle universiteter og høyskoler fortsetter arbeidet med å bekjempe trakassering.

Øvrige tilbakemeldinger

Læringer: UiT har lavere andel læringer per administrativt ansatte enn gjennomsnittet i sektoren. Departementet ber om at virksomheten følger opp dette og rapporterer om oppfølgingen i neste årsrapport jf. krav i tildelingsbrevet for 2018.

Samfunnssikkerhet og beredskap: Departementet viser til at kravene for risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) er minimum annet hvert år, og forutsetter at UiT gjennomfører ROS-analyse i 2018. Det forutsettes videre at avvik som ble påpekt etter tilsynet 17.11.2017 følges opp etter angitte frister.